

**MODULINIO PROFESINIO
MOKYMO BŪKLĖS LIETUVOJE
ANALIZĖ**

Vilnius, 2012 m.

Parengta Europos Sąjungos socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos biudžeto lėšomis, įgyvendinant projektą Nr. VP1-2.2-ŠMM-04-V-03-001 „Kvalifikacijų formavimas ir modulinio profesinio mokymo sistemos kūrimas“

TURINYS

ĮVADAS	4
1. MODULIO IR MODULINIO MOKYMO SAMPRATA	5
1.1. LIETUVOS IR ES TEISINIUOSE DOKUMENTUOSE	5
1.2. KITUOSE ŠALTINIUOSE.....	9
2. MODULINIO MOKYMO LIETUVOJE PATIRTIS	14
2.1. DARBO RINKOS MODULINĖS MOKYMO PROGRAMOS	14
2.2. PROFESINIŲ MOKYMO ĮSTAIGŲ MODULINĖS MOKYMO PROGRAMOS.....	17
3. PROFESINIŲ MOKYMO ĮSTAIGŲ, ĮVAIRIŲ PROJEKTŲ METU PARENGUSIŲ MODULINĖS MOKYMO PROGRAMAS, ATSTOVŲ ATSILIEPIMAI	23
4. IŠVADOS.....	25
5. PRIEDAI.....	27
PRIEDAS NR.1. MODULIO IR MODULINIO MOKYMO SĄVOKŲ BEI SAMPRATŲ SANTRAUKA	27
PRIEDAS NR.2. MODULIO STRUKTŪRŲ PALYGINIMAS.....	30
PRIEDAS NR.3. PROFESINIO MOKYMO ĮSTAIGŲ, ĮVAIRIŲ PROJEKTŲ METU PARENGUSIŲ MODULINĖS MOKYMO PROGRAMAS, ATSTOVŲ APKLAUSOS APIBENDRINTI REZULTATAI	32

IVADAS

Ataskaitos tikslas – išanalizuoti surinktą informaciją apie Lietuvos modulinio profesinio mokymo būklę, aprašyti analizės rezultatus ir suformuluoti išvadas.

Uždaviniai:

1. Išanalizuoti teisinius Lietuvos, ES dokumentus ir kitus informacijos šaltinius, susijusius su moduliniu mokymu.
2. Išanalizuoti darbo rinkos modulinio mokymo patirtį.
3. Išanalizuoti pirminio profesinio mokymo įstaigose modulinio mokymo patirtį.
4. Apklausti profesinio mokymo įstaigų atstovus.

Ataskaitai parengti (tikslui pasiekti) naudoti dokumentinės ir spausdintų informacijos šaltinių analizės bei žodinės apklausos (telefonu) metodai.

1. MODULIO IR MODULINIO MOKYMO SAMPRATA

1.1. Lietuvos ir ES teisiniuose dokumentuose

Išsilavinimo siekimo skatinimas ir atitinkamų sąlygų jį įgyti sudarymas yra svarbūs informacinės visuomenės kūrimo uždaviniai.

Svarbiais įrankiais, kurių pagalba sudaromos palankios sąlygos įgyti norimą išsilavinimą (kvalifikaciją), tampa modulinės programos.

Įgyvendinant nenutrūkstančio visą gyvenimą trunkančio mokymosi koncepciją, Europoje jau prieinama prie modulinio mokymo.

Modulinis mokymas yra sistemiškas ir lankstus mokymo/si būdas, atitinkantis šių dienų mokymo/si reikalavimus, didinantis profesinio rengimo patrauklumą ir užtikrinantis galimybę mokytis tenkinant savo poreikius, skatinantis nuolatos atnaujinti savo žinias, mokėjimus ir įgūdžius, kviečiantis būti aktyviems, savarankiškiems mokymo/si proceso dalyviams.

Šiandien modulinis mokymas paplitęs daugelyje pasaulio šalių, tačiau samprata apie modulinį mokymą yra visur skirtinga.

O kokia patirtis Lietuvoje? Kas padaryta modulinio mokymo srityje? Kaip, kokiais būdais buvo prisiliesta prie modulinio mokymo programų, kokios sąvokos vartojamos Lietuvos švietimo kontekste apibūdiant modulinio mokymo procesą?

<i>Lietuvos Respublikos teisės aktai</i>	
<i>Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (1990 m., nauja redakcija - 2003 m.)</i>	Švietimo programos modulis - tai iš anksto apibrėžta savarankiška švietimo programos dalis.
<i>Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas (1997 m., nauja redakcija – 2007 m.)</i>	Profesinio mokymo programos modulis – tai iš anksto apibrėžta savarankiška profesinio mokymo programos dalis. Modulinio mokymo programa turi būti kuriama atsižvelgiant į profesinio rengimo standartus, kurie apibrėžia kvalifikacijų įgijimo profesinio mokymo sistemoje tvarką. Kvalifikaciją nusako įgytos kompetencijos, kurias nustato profesiniai standartai. (Įstatymas numato, kad tiek pirminiame, tiek tęstiniame profesiniame mokyme pereinama prie modulinių mokymo programų kūrimo.)
<i>Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas (1998 m.)</i>	Modulis apibūdinamas kaip dėstomojo dalyko programos dalis, skirta suteikti besimokančiajam apibrėžto lygio ir masto žinių ir gebėjimų.
<i>Lietuvos respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įsakymas 1998 m. “Dėl darbo rinkos profesinio mokymo reglamentų”</i>	Mokymo modulis – tam tikros profesinės kvalifikacijos įgijimo struktūrinis vienetas, kuriam būdingi savarankiški mokymo tikslai, turinys, didaktiniai ir metodiniai būdai bei įvertinimas. Mokymo turinys – atskiros išbaigtos dalys – moduliai , apibrėžti atitinkamu mokymo turiniu. Mokymo turinys, skirtas kokios nors profesinės kvalifikacijos įgijimui susideda iš kelių modulių . <i>Reglamente</i>

	<i>nurodomi perėjimo prie modulinų programų rengimo principai ir pateikta modulio struktūra.</i>
<i>Lietuvos Respublikos aukštojo mokslo įstatymas (2000 m.)</i>	Į kolegijų studijų programas gali būti įtraukiamos su universitetais suderintos studijų programos (moduliai), atitinkančios universitetines pagrindines studijas.
<i>Bendrieji formaliojo švietimo programų reikalavimai (2004 m.)</i>	Modulio programa – tai iš anksto apibrėžta, savarankiška, ne mažesnė, kaip 17 val. apimties privalomojo mokomojo dalyko programos dalis.
<i>Modulinio mokymosi tvarkos aprašas (2007 m.)</i>	Modulis apibūdinamas kaip savarankiška suaugusiųjų pradinio, suaugusiųjų pagrindinio ar suaugusiųjų vidurinio ugdymo programos ar dalyko programos dalis, kurios apimtis nustatoma Bendruosiuose ugdymo planuose. Apraše nustatyti suaugusiųjų modulinio mokymo(si) pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų reikalavimai. Modulinis mokymasis apraše aiškinamas kaip suaugusiųjų pradinio, suaugusiųjų pagrindinio ar suaugusiųjų vidurinio ugdymo programų ar dalykų programų modulių mokymasis stacionaria ar neakivaizdine forma. Modulinio mokymosi klasė – iki 5 dalykų modulių pasirinkusių mokinių grupė, kurios minimalų mokinių skaičių nustato steigėjas.
<i>Savarankiško mokymosi tvarkos aprašas (2007 m.)</i>	Programos dalis (modulis) – tai pradinio, pagrindinio, vidurinio, suaugusiųjų pradinio, suaugusiųjų pagrindinio, suaugusiųjų vidurinio ugdymo programų dalis, apimanti vieną ar kelis šių programų dalykus arba atskiro dalyko dalį.
<i>Profesinio mokymo programos modulio rengimo tvarkos aprašas (2007 m.)</i>	Apraše išskiriamas mokymo elementas kaip mažiausia sudėtinė modulio dalis, apibrėžta mokymo tikslu. Taip pat apibrėžiamas profesinio mokymo kreditas, kaip profesinio mokymo apimties matavimo vienetas, lygus 40 sutartinių mokinio mokymosi auditorijose, laboratorijose, praktikos atlikimo vietose savarankiško darbo valandų (viena jo darbo savaitė).
<i>Aiškinamasis kvalifikacijų sistemos terminų žodynas (2008 m.)</i>	Modulinę mokymo programą sudaro modulių aprašai, kuriuose nurodomos kiekviename modulyje įgyjamos kompetencijos ir jų įgijimui reikalingi mokymo tikslai, kontrolinės užduotys, įgytų kompetencijų teorinės ir praktinės užduotys, mokymosi medžiagos aprašai ir mokymosi instrukcijos.
<i>LR Valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaita. Švietimo sistemos reformą (2008 m.)</i>	Ataskaitoje teigiama, kad reikia įdiegti modulinę profesinio mokymo sistemą. Pabrėžiamos kylančios problemos: nėra išlyginamųjų programų asmenims, neturintiems pagrindinio išsilavinimo, įgyti profesinį pasirengimą. Dabartinė profesinio mokymo sistema yra nepakankamai lanksti, nes profesinės mokymo įstaigos mokinys privalo baigti visą mokymo programą, kad gautų kompetencijas patvirtinantį dokumentą. Tai reiškia, kad nutraukęs mokymąsi profesinės mokymo įstaigos mokinys neturi galimybių su pertraukomis įgyti norimą kvalifikaciją. Profesinio mokymo programos paremtos dalykiniu principu. Siekiant padidinti darbininkiškų profesijų patrauklumą, tikslinga pereiti prie švietimo sistemos, grindžiamos lanksčiomis programomis, turi būti sukurta modulinė profesinio mokymo sistema.
<i>Rekomendacijos modulių programoms jaunimo mokyklose parengti. (Mokytojų kompetencijos centro mokymų medžiaga. 2007 m.)</i>	Modulinis mokymas - tai mokymo procesas, kurio turinys susideda iš savarankiškų vienas su kitu derančių mokymo modulių. Modulio programa - apibrėžta, savarankiška, ne mažesnė, kaip 17 val. trukmės dalyko programos dalis, turinti apibrėžtus tikslus, turinį, mokymo būdus, ir į(si)vertinimą.

<p>„Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatos. (Patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo, 2003 m. liepos 4 d. nutarimu Nr.IX-1700)</p>	<p>Tęstiniam mokymuisi svarbu, kad vienas pagrindinių švietimo plėtotos siekių – išplėtotą tęstinę, mokymąsi visą gyvenimą laiduojanti, prieinama ir socialiai teisinga švietimo sistema. Jungiami formalus, neformalus švietimas ir savišvieta bei sukuriama įvairiais mokymosi būdais įgytų kompetencijų formalus pripažinimo sistema. Sudaromos sąlygos mokytis visą gyvenimą: ☐sukuriama vientisa visą gyvenimą trunkančio švietimo erdvė; įvairių poreikių asmenims pritaikyta mokymosi aplinka ir išplėtojama švietimo formų įvairovė; ☐išplečiamos finansinės mokymosi visą gyvenimą galimybės; parengiama ir įgyvendinama nacionalinė bei regioninės suaugusiųjų tęstinio mokymosi plėtros programos; visose švietimo pakopose sudaromos palankios mokymosi ir studijų sąlygos visiems pagrindinio, vidurinio ir aukštojo išsilavinimo siekiantiems suaugusiems Lietuvos žmonėms; išplėtojama informavimo ir konsultavimo apie mokymosi galimybes sistema: ☐laispniškai pereinama prie kreditinio, modulinio, kaupiamojo mokymosi.</p>
<p>Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija (patvirtinta švietimo ir mokslo ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004 m. kovo 26 d. įsakymu Nr. ISAK – 433/A1-83)2</p>	<p>Sukurti nuotolinio švietimo programų ir modulinių formaliųjų nuotolinių studijų programų kūrimo bei atnaujinimo skatinimo sistemą.</p>
<p>Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (Žin., 2004, Nr. 73-2539; 2006, Nr.137-5199, 2008, Nr. 22-803). Užsieniečių teisinės padėties reglamentavimas</p>	<p>Ugdymo planas sudaromas taip, kad mokiniai galėtų mokytis moduliniu būdu ir pasirinkti jam tinkamiausią modulį: pasiekimų spragoms kompensuoti, dalyko žinioms ir gebėjimams pagilinti, naujam dalyko turiniui išmokti ir kt.</p>
<p>Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. gegužės 21 d. įsakymu Nr. A1-164/ISAK-1447 patvirtinta Profesinio mokymo regionuose infrastruktūros suaugusiems asmenims ir jaunimui plėtojimo koncepcija</p>	<p>18.5. Sprendžiant struktūrines profesinio mokymo įstaigų tinklo problemas, Lietuvoje būtų tikslinga plėtoti profesinio mokymo įstaigų bendradarbiavimo modelį, kuris ne tik leistų padidinti profesinio mokymo veiksmingumą, bet ir sudarytų sąlygas vėliau pritaikyti kitas profesinio mokymo veiksmingumo didinimo priemones, įskaitant ir įstaigų jungimą bei pertvarkymą. Bendradarbiavimas tarp profesinio mokymo įstaigų gali sėkmingai vykti ne tik bendrai naudojant išteklius ir įgyvendinant tas pačias programas, modulius ar specializacijas. Didesnę bendradarbiavimo dalį gali sudaryti tikslingas darbo pasidalijimas nedubliuojant teikiamų programų, atskirų jų modulių ar specializacijų.</p>
<p>Formaliojo profesinio mokymo programų rengimo ir įteisinimo tvarkos aprašas (patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. rugpjūčio 27 d. Nr.V-1435 įsakymu.)</p>	<p>Modulinės programos apibūdinimas, modulinės programos rengimo, keitimo, vertinimo ir įteisinimo reikalavimai.</p>

Europos Sąjungos teisės aktai	
<i>Kopenhagos deklaracija (2002 m.) Maastrichto komunikatas (2004 m.)</i>	Dokumentuose pabrėžiamas siekis sudaryti lanksčias profesinio mokymo sąlygas ir skatinti profesinio mokymo patrauklumą, orientuoti švietimo ir mokymo politiką į visus gyventojus, nepamiršti tų, kurie yra “iškritę” iš švietimo ir darbo rinkos sistemų.
<i>Helsinkio komunikatas (2006 m.)</i>	Profesinio švietimo ir mokymo statuso Europoje gerinimas skatina “kurti bendras visai Europai sistemas ir priemones, kuriomis būtų didinamas kompetencijų ir kvalifikacijų skaidrumas ir kokybė, taip pat sudaryti sąlygas besimokančiųjų ir dirbančiųjų mobilumui. Šis procesas atveria galimybes patekti į Europos darbo rinką ir Europos profesinio švietimo ir mokymo erdvę”, todėl skatinama organizuoti ir įdiegti modulinių profesinį mokymą, pagrįstą kreditų sistema. Europos ir Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos bei kreditų sistemų kūrimas lemia modulinio mokymo sistemos atsiradimą. O kvalifikacijų sistemų sukūrimas įgalina profesiniame rengime diegti modulinio mokymo principus.
<i>Europos profesinio mokymo kreditų sistema (ECVET, 2006 m.)</i>	Kuriama Europos profesinio mokymo kreditų sistema paskatins besimokančiųjų mobilumą ir sudarys prielaidas atsirasti modulinėms profesinio mokymo programoms. Modulinė profesinio mokymo sistema, grindžiama kreditų sistema, sudaro palankias mokymosi sąlygas. “Kreditai už mokymosi pasiekimus nurodo asmens mokymosi pasiekimų visumą, kuri įvertinta galėtų būti oficialiai perkelta, įteisinta ar pripažinta kvalifikacijai įgyti”. Atsižvelgiant į išklaustytus kreditus ir modulinės mokymo programos rezultatus bei turinį, turėtų būti sudarytos galimybės tęsti mokymąsi. Kreditų pripažinimas profesinio rengimo sistemoje yra priemonė, galinti padėti formalizuoti mokymosi rezultatus, apibrėžti mokymosi struktūrą bei apimtį.

1.2. Kituose šaltiniuose

Informacijos apie modulinio mokymo būklę Lietuvoje yra įvairiuose šaltiniuose: ministerijų ataskaitose, disertacijose, magistriniuose darbuose, mokslininkų, įvairių tyrimų, projektų ar sklaidos seminarų metu parengtoje medžiagoje.

Kiti informacijos šaltiniai	
Jucevičienė P.A. 1989. <i>Teorija i praktika modul' nogo obučenija. Kaunas. Šviesa</i>	Išskiria 8 modulinio mokymo principus: modalumo, mokymo turinio struktūros elementų struktūrizacijos, dinamiškumo, veiklos metodo, lankstumo, suvokiamos perspektyvos, įvairiapusio metodinio konsultavimo ir paritetiškumo.
Jucevičienė P.A. 1990 m. <i>Teoretičeskije osnovy modul' nogo obučenija. Dis. D-ra ped. Nauk. Vilnius</i>	Modulinio mokymo teoriniai pagrindai, teoriniai aspektai.
Jucevičienė P.A. 1990 m. <i>Osnovy modul' nogo obučenija. Vilnius. LŪSTI</i>	Pagal Palmyrą Jucevičienę - modulinio mokymo teorijos Lietuvoje pradininkę, „Modulis – tai informacijos blokas, kurį sudaro logiškai užbaigtas mokomosios medžiagos vienetas, tikslinė mokymosi veiksmų programa ir metodiniai nurodymai, užtikrinantys didaktinių tikslų pasiekimą“.
Anne Marie Clark, arjen Appel, Gražina Gaidelytė, Rima Januškevičiūtė. <i>Ugdymo turinio rengimas. Mokymo priemonė. 1998 m.</i>	Modulis – tai savarankiškas struktūrinis ugdymo turinio vienetas. Moduliu būtinai parametrai: tikslai, uždaviniai, rezultatai ir įvertinimas. Moduliškumas turi daug privalumų: mokymo/si ar studijų lankstumas, perėjimas prie mokymo, orientuoto į besimokantįjį, akreditavimas tarptautiniu mastu ir pan. <i>Priemonėje kalbama apie modulinės sistemos. Jos gali būti: lanksčiosios, konservatyviosios ir tarpinės.</i>
<i>Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 1999 metų ataskaita.</i>	Diegiamas modulinis mokymas , leidžiantis lanksčiau, efektyviau panaudoti mokymui skirtą laiką. Modulinio mokymo esmė yra ta, kad suteikiama galimybė besimokantiems gerai išmokti tam tikrą apibrėžtą mokymo turinio dalį. Per 1997-1999 metus parengta ir aprobuota 150 modulinio mokymo programų.
Rimantas Laužackas. <i>Kompetencijomis grindžiamų mokymo/studijų programų kūrimas ir vertinimas. Monografija. 2008 m.</i>	Kvalifikacijos tobulinimui paprastai naudojamas modulinio mokymo turinio principas. Modulis skirtas įgyti konkrečiai vieną ar kelias kompetencijas. <u>Pagrindiniai modulių bruožai:</u> modulis yra savarankiškas mokymo/si vienetas; modulis yra nukreiptas į konkrečią ar giminingas kompetencijas; modulis turi aiškius tikslus, turinį, didaktinius metodus bei tikslų pasiekimo įvertinimą; modulis yra mažesnis už visą mokymo programą; modulis gali būti kelių mokymo programų sudedamąja dalimi; modulis tinka savarankiškam mokymuisi; moduliai geriau pritaikomi skirtingiems atlikimo lygiams; modulių turinys lankstesnis ir juos galima greičiau pritaikyti prie darbo rinkos reikalavimų; modulius paprasčiau ir greičiau įsisavinti, nes moduliui reikalinga trumpesnė mokymo/si trukmė.
Sigitas Žilionis. <i>Modulinių profesinio mokymo programų rengimo metodinės rekomendacijos. 2008 m.</i>	Išsamiai išdėstyti modulinės programos aprašo struktūra ir turinys, pateikti modulių formavimo, modulio turinio, mokymo elementų aprašai.

<p><i>Živilė Navikienė. Daktaro disertacija "Modulinio mokymo modeliavimas profesinio mokymo sistemoje". 2010 m.</i></p>	<p>Modulinio profesinio mokymo sistemos nacionalinis lygmuo pagrįstas teisine normatyvine duomenų baze. Nacionalinis modulinio profesinio mokymo lygmuo turėtų būti sistemos pagrindas. Nacionalinio lygmens sandara susideda iš koncepcijos (teisiniai normatyviniai dokumentai) bei dimensijos elementų logiškumo. Modulinio profesinio mokymo sistemos institucinis lygmuo numato moduliniam mokymui svarbių profesinio mokymo vykdančių ir kontroliuojančių institucijų atsakomybes ir veiklų išgryninimą. Profesinį mokymą kontroliuojančios institucijos turi sukurti modulių katalogą, modulines mokymo programas, vertinti programas ir mokinio pasiekimus, atlikti sertifikavimą. Programos lygmuo prasideda profesiniais standartais, pagal kuriuos numatoma įgyti formali kvalifikacija (mokymosi rezultatai). Formali kvalifikacija suskaidoma į kvalifikacinius vienetus, pagal kuriuos sukuriami privalomi ir pasirenkami moduliai, kuriuos galima pasirinkti mokytis pagal standartinę arba individualią mokymo(si) programą. Modulio lygmuo demonstruoja modulio kūrimo etapus. Modulis konstruojamas atsižvelgiant į kompetenciją(-as) (mokymosi rezultata), kuri apibrėžiama pagal profesinį standartą. Kvalifikacinį vienetą sudaro kompetencija(-os), sugrupuotos pagal kvalifikacijos įgijimo logiškumą. Modulio tikslas – suteikti kompetencijas, numatytas kvalifikaciniame vienetu.</p>
<p><i>Navikienė Ž., Tūtlys V. (2009) Modulinio profesinio mokymo(si) struktūros metodika. Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos Nr.18, p. 140-154.</i></p>	<p>Modulinio profesinio mokymo struktūra ir struktūrinių dalių konstravimo metodiniai žingsniai.</p>
<p><i>Navikienė Ž. (2008) Modulinio mokymo profesinio rengimo sistemoje smprata ir principai. Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos Nr.16, p. 70-79.</i></p>	<p>Modulinio mokymo profesinio rengimo sistemoje samprata ir principai.</p>
<p><i>Navikienė Ž. (2009) Modulinio profesinio mokymo privalumai ir trūkumai. Tarpdisciplininis diskursas socialiniuose moksluose – 2: socialinių mokslų doktorantų ir jaunųjų mokslininkų konferencijos straipsnių rinkinys, p. 206-210.</i></p>	<p>Modulinio profesinio mokymo privalumai ir trūkumai.</p>
<p><i>Vilniaus universitetas. (Filologijos f-tas). Modulinio studijų koncepcija (projektas). 2010 m.</i></p>	<p>Modulis – iš tikslinės mokymosi veiksmų programos, mokomosios medžiagos paketo, mokymosi veiksmų, pagalbos mokymuisi, kontrolės ir vertinimo sudarytas informacijos blokas, kuris yra savarankiška studijų programos dalis, turinti apibrėžtą integruotą ugdymo tikslą ir uždavinius ir ugdanti numatytus studentų gebėjimus. Vienu moduliu siekiama vieno integruoto mokymo tikslo, t.y. koncentruojant ir derinant modulyje kelių mokomųjų dalykų medžiagą ugdomi to paties pobūdžio gebėjimai.</p>

	<p>Lietuvos skirtingose aukštosiose mokyklose modulis vartojamas skirtingai, tačiau apibendrinta apibrėžtis galėtų būti tokia: Modulis – tai stambesnio vieneto (mokomojo dalyko ar mokymo programos) sudėtyje esantis savarankiškas, baigtinis mokymo(si) vienetas, turintis apibrėžtą tikslą ir atliekantis tam tikrą funkciją. Modulius galima taikyti savarankiškam, neakivaizdiniam, nuotoliniam mokymui ir dieninių studijų formai.</p>
<p><i>Modulinės studijos Vilniaus universitete. (Darbo grupės parengtos koncepcijos pristatymas VU studijų komitetui. 2010 m.</i></p>	<p>Modulis – iš vieno/kelių turinio požiūriu susijusių ir integruotų dalykų sudaryta studijų programos dalis, turinti apibrėžtą tikslą ir orientuota į studijų rezultatus. <i>Koncepcijoje pateikta modulio apibrėžtis ir apimtis, modulio struktūra, modulio aprašas, modulio realizavimas, modulinės studijų programos sandara, tikslas, apimtis ir suteikiamas kvalifikacinis laipsnis, modulių tipai ir pan. Išvardintos su modulinio mokymo įdiegimu galimos problemos.</i></p>
<p><i>Oksana Britikova. Magistro darbas (Edukologija / specialioji pedagogika). Cituoja Dabrišienę ir Narkevičienę (2002,p.28)</i></p>	<p>Programos dalijamos į modulius, kai kurie iš jų skirti savarankiškam mokymuisi. Kiekvienas modulis apima tam tikras naujas žinias, įgūdžius ir jų pritaikymo pavyzdžius. Modulinis mokymas – vienas iš mokymo strategijų asmenims, turintiems specialiųjų poreikių.</p>
<p><i>VU studijų ateitis – modulinė sistema. (Straipsnis internete: pokalbis su VU akademinių reikalų prorektoriumi J. Galginaičiu ir Studijų komiteto pirmininku prof. A. Račkausku).</i></p>	<p>Modulinės sistemos ideologija yra vienareikšmė – suteikti studentui daug didesnę atsakomybę. „Kai žmogus turi didesnę atsakomybę, jo pareigos jausmas pasikeičia. Jis pradeda pats galvoti, ieškoti geriausių variantų, kitaip žiūrėti į savo studijas. Tai yra vienas modulinės sistemos privalumų. Taip pat pabrėžia, kad modulinė sistema yra tam tikra ideologija ir jos nereikia painioti su dabar veikiančia dalykine sistema. Labai svarbiu dalyku laiko tai, kad perėjimas prie modulinės sistemos yra susijęs su europinių akademių kreditų (ECTS) sistemos adaptavimu Lietuvoje.</p>
<p><i>Dr. P. Gudynas. Ugdymo turinio kaitos kryptys ir ugdymo kokybės gerinimo galimybės. 2010 m.</i></p>	<p>Modulinį mokymą sudaro autonomiška didaktinių tikslų sistema, mokomoji informacija ir išmokimo tikrinimo kriterijai. Kiekvienas modulis yra logiškai išbaigta mokomosios medžiagos dalis, glaudžiai susijusi su ankstesniais moduliais. Mokinys skatinamas mokytis aktyviai, sukaukęs dėmesį, nes jam keliami aiškūs mokymosi tikslai, mokymasis patogiai struktūruojamas, kiekvienos mokomosios porcijos išmokymas įvertinamas ir mokinys gauna ryšį apie savo mokymąsi.</p>
<p><i>Loreta Statauskienė. Modulinio mokymo privalumai atnaujinant ugdymo turinį. 2010 m.</i></p>	<p>Modulinio mokymo patirtis Lietuvos mokyklose. Modulinė mokymo sistema pradėta taikyti kartu su profiliniu mokymu. (dažniausiai tai siejosi su sustiprintą mokymą pakeitusiu pagilintu užsienio kalbų, lietuvių kalbos, kūno kultūros ar meninių dalykų ugdymu). Profilineje mokykloje moduliai skirstomi į paremiamuosius (kai kompensuojamos gebėjimų spragos), orientuojamuosius (kai reikia apsispręsti renkantis profilius ar pakraipas) ir išlyginamuosius (kai gilinami moksleivių gebėjimai, padedantys pasitikrinti apsisprendimą). Modulinė („blokinė“) mokymo sistema – mokymo būdas, kurio metu mokymo turinys ir jo organizavimas suskirstomas moduliais. „Modulus“ – lot. matas, „funkcinis mazgas“, t.y. toks darinys – MODULIS, kuris reikalingas konkrečiai funkcijai atlikti (pvz., mokymo tikslui realizuoti). Moduliai – logiškai išbaigti ugdymo turinio vienetai, sudaryti taip, kad juos galima būtų išmokyti per tam tikrą apibrėžtą laiką. Reikalavimai moduliui: mokymo turinys turi padėti</p>

	<p>mokiniui pasiekti dalyko tikslus, mokymo medžiaga suskaidoma į vientisus išbaigtus turinio vienetus (blokus), taikomos skirtingos mokymo formos ir metodai, apibrėžiama savita modulio vertinimo sistema. Modulio elementai: informacinis aprūpinimas (<i>pamokų, praktinių užsiėmimų, savarankiško darbo turinys</i>), didaktinis aprūpinimas (<i>užduočių bazė</i>), branduolys (bazinis komponentas) (<i>tarpusavyje susiję pagrindiniai dalyko teiginiai, sąvokos</i>), keičiamoji dalis (<i>lanksčiai atnaujinama</i>), praktinis aprūpinimas (<i>nuolatinis konsultavimas, kai atliekamos užduotys</i>). Modulio struktūra – tikslas, kompetencijos (mokymosi pasiekimai), mokymosi uždaviniai, mokymosi veiklų grįžtamojo ryšio organizavimas, vertinimas.</p>
<p>Žaneta Navickienė. 2010 m. <i>Ikiteisminio tyrimo pareigūnų kvalifikacijos ir kompetencijos svarba tyrimo proce. Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos. Nr. 19, p. 141.</i></p>	<p>Modulinis mokymas – nauja mokymo kryptis, atsiradusi šeštojo dešimtmečio pabaigoje ir sparčiai paplitusi užsienio šalyse. Remiasi M. Barkauskaitės (2006 m.) samprata apie modulinio mokymo esmę, apibrėžiančią modulinio mokymo savitumą: mokymo modulis leidžia mokomąją medžiagą pateikti dalimis ir suteikia mokiniui galimybę pačiam pasirinkti mokymosi būdus ir tempą. Modulinis mokymas pagrįstas žinių integravimu į savarankiškus elementus ir dinamiškumu, tai yra modulių elementų transformavimo galimybe lanksčiai keičiant modulių kombinacijas ir sudarant jų sistemas, tinkamas konkrečiai tikslinei grupei.</p>
<p>Virginija Kondratavičienė, Laima Sajienė. 2010 m. <i>Praktinio mokymo realioje darbo vietoje modernizavimo vertinimas: studento požiūrio tyrimas. Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos. Nr. 13, p. 106.</i></p>	<p>Praktinio mokymo modernizavimo priemonių, parengtų projekto metu, kaip vienas iš modernizavimo etapų, buvo pristatytas praktikos instruktorių veiklos aprašas, kurį sudarė 3 modulinės mokymo programos bei parengta lydimoji medžiaga.</p>
<p>Juozas Baranauskas. <i>“ECVET ir modulinis profesinis mokymas“.</i> <i>Europos profesinio mokymo kreditų sistema. Konsultacinis seminaras. 2007 m.</i></p>	<p>Autorius yra modulinio mokymo šalininkas ir teigia, kad profesinio mokymo programos galėtų būti sudarytos iš profesinio mokymo modulių. Profesinio mokymo programos modulis – iš anksto apibrėžta savarankiška profesinio mokymo programos dalis. Modulio turinio sudarymo principai: modulis sudarytas integruojant teorinį ir praktinį mokymą; modulis turi savo apibrėžtus mokymo tikslus; modulio turinys nukreiptas į kompetencijų įgijimą (vienos ar kelių), kurias galima įvertinti tam tikrais kriterijais. Modulinio mokymo nauda profesinėje mokykloje: sumažės mokinių nubyrėjimas, atsiras daugiau norinčių mokytis, taip pat atsirastų galimybė, nebaigus visos mokymo programos gauti dalį įgytų kompetencijų patvirtinantį dokumentą, galimybė įsiliesti į ES vykdomą ECVET programą, nes “moduliai” atitiktų ECVET siūlomus kvalifikacijų “vienetus”.</p>
<p>Sigitas Žilionis. <i>Vestas seminaras 2010 m. kovo 19-20 dienomis.</i></p>	<p>Profesijos mokymo įstaigų profesijos mokytojai buvo pakviesti į seminarą “Profesinio mokymo modulinių programų rengimo ypatumai”. Seminaro dalyviai buvo supažindinti ir su ES šalių patirtimi įgyvendinant modulinį mokymą.</p>
<p><i>Nacionalinis švietimo plėtotės raportas. 2000 m.</i></p>	<p>Nauja Lietuvos švietimui buvo ir iškelta modulinio mokymo(si) idėja. Modulinio mokymo siūlymo motyvai: leistų racionaliai pagal individualias galimybes pasirinkti mokymosi tempą, modulių seką siekiant įgyti išsilavinimą ar profesinę kvalifikaciją;</p>

	siūlyta, kad būtų įteisinta valstybės ir jos švietimo įstaigų pripažįstama modulio baigimo pažyma .
<i>Vilniaus suaugusiųjų mokymo centras.</i>	Įgyti centre pagrindinį bei vidurinį išsilavinimą galima ir modulinio mokymo būdu. MODULINIS - įgyjama reikiamų vieno ar kito dalyko žinių per vienerius mokslo metus. 1994/1995 m. m. pradėtas taikyti anglų, vokiečių, lietuvių valstybinės ir informacinių technologijų dalykų modulinio mokymo(si) būdas .

Tiek Lietuvos tiek Europos sąjungos teisiniuose dokumentuose, tiek Lietuvoje egzistuojančiuose įvairiuose informacijos šaltiniuose pabrėžiamas modulinio profesinio mokymo patrauklumas ir lankstumas. Europos dokumentuose skatinama organizuoti ir įdiegti modulinių profesinių mokymą, pagrįstą kreditų sistema.

Visuose teisiniuose dokumentuose ir kituose informacijos šaltiniuose modulio ir modulinio mokymo sąvokos suprantamos ir traktuojamos nevienodai, tačiau pagrindiniai, esminiai parametrai išskiriami visur panašūs:

- Modulinė mokymo programa susideda iš modulių.
- Modulis – programos dalis (nors yra suprantama ir kaip atskiro dalyko programos dalis, atitinkamo kurso dalis).
- Modulio struktūra: kompetencijos, tikslai, uždaviniai, mokymo turinys ir vertinimas.
- Modulinis mokymas - mokymo turinio išskaidymas dalimis, (mokymo medžiagos pateikimas dalimis).

2 priede lentelėje „Modulių struktūrų palyginimas“ pateikta įvairiuose dokumentuose ir informacijos šaltiniuose užfiksuota Lietuvoje atskiruose švietimo lygiuose egzistuojanti įvairi modulių struktūra.

2. MODULINIO MOKYMO LIETUVOJE PATIRTIS

2.1. Darbo rinkos modulinės mokymo programos

Išnagrinėjus teisinius dokumentus, susijusius su moduliniu mokymu paaiškėjo, kad pirmieji bandė pereiti prie modulių programų rengimo darbo rinkos mokymo centrai.

Perėjimą prie darbo rinkos profesinių modulių programų rengimo įpareigojo Lietuvos respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įsakymas 1998 m. „Dėl darbo rinkos profesinio mokymo reglamentų“, kuriame nurodyti pagrindiniai mokymo turinio pervedimo į modulinę struktūrą principai ir mokymo modulio struktūros reglamentas, parengtas, vadovaujantis socialinės apsaugos ir darbo ministrės 1997 05 15 patvirtintais ir su Švietimo ir mokslo ministerija suderintais darbo rinkos profesinio mokymo programų bendraisiais reikalavimais.

Reglamente nustatytos **Modulio** struktūrinės dalys susideda iš *titulinio lapo*, kuriame nurodomi, kokiai kvalifikacijai skiriamas modulis, mokymo modulio kodas, mokymosi trukmė, įgyjama kvalifikacija, bazinis išsilavinimas; *modulio anotacijos*, kurioje atskleidžiamas pagrindinis modulio tikslas, pagrindiniai modulį apibūdinantys kriterijai ir kt., suformuluoti kvalifikaciniai reikalavimai, kuriuose atsispindi pagrindiniai mokymo/si, su darbdavių organizacijomis suderinti uždaviniai; *mokymo plano*, kuriame išvardyti mokymo turinį sudarantys dalykai ir jų temos; reikalingų *mokymo vykdymui sąlygų apibūdinimo* (patalpos, įranga, mokymo/si priemonės, reikalavimai pedagogams); *detalaus mokymo turinio* bei *reikalavimų baigiamajam žinių tikrinimui*.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 1999 metų ataskaitoje pabrėžiama, kad diegiamas modulinis mokymas, leidžiantis lanksčiau, efektyviau panaudoti mokymui skirtą laiką. Modulinio mokymo esmė yra ta, kad suteikiama galimybė besimokantiems gerai išmokti tam tikrą apibrėžtą mokymo turinio dalį. Ataskaitoje pažymima, kad per 1997-1999 metus parengta ir aprobuota 150 modulinio mokymo programų.

Išnagrinėjus pirmąsias tuo metu parengtas modulinės programos, galima pažymėti, kad programų moduliai iš dalies ir modulio struktūra artima šių dienų modulinio mokymo sampratai: profesija išskaidyta į smulkius modulius, moduliuose suformuluoti veiklai reikalingi kvalifikaciniai (*dabar vadiname kompetencijomis*) reikalavimai, moduliai programoje išdėstyti tam tikra veiklų sudėtingumo seka, kai nebaigus vieno, negalima mokytis kito. Modulio turinys susideda iš teorinio ir praktinio mokymo ir viso modulio kurso mokymasis baigiasi teoriniu ir praktiniu kvalifikacijos

egzaminu. Kvalifikacinis pažymėjimas gaunamas tik užbaigus sudėtingesnę modulį. Išėjus, pvz., Įvadinį modulį, kvalifikacinis pažymėjimas neįgyjamas, bet gaunamas pažymėjimas apie to modulio metu įgytas žinias. Besimokantysis gali tęsti mokymąsi kituose moduluose ir gauti pageidaujamus kvalifikacinius pažymėjimus. Tačiau, panagrinėjus išsamiau, susidarė įspūdis, kad visas modulinis mokymas apsiribojo tik programų parengimu, būtent mokymo turinio pervedimu į modulinę struktūrą. Nei iš programos nei iš modulio turinio aprašymo nesimato viso išbaigto modulinio mokymo proceso. Niekur nepavyko aptikti, kaip tas procesas buvo įgyvendinamas. Nebuvo modulinio proceso aprašymo ir aukščiau minėto dokumento reglamente.

Darbo rinkos mokymo programų struktūra iki 2007 m. buvo tobulinama ne kartą, ir netgi tais pačiais metais patvirtintos programos savo struktūra skyrėsi. Pvz., pasirinktos analizei 2003 m. parengtos „Viešbučio kambarinės“ modulinės mokymo programos turinys, sudarytas iš 5 modulių atrodė taip: Įvardijamas „Viešbučio kambarinės“ rengimo pirmojo modulio pavadinimas: „Svečių aptarnavimas“. Programos apibūdinime formuluojamas modulio tikslas, įgūdžiai, kurių išmoks, nurodoma mokymo trukmė, vertinimas ir išduodamas dokumentas. Toliau konstatuojama, kad įgyjama kompetencija ir išvardinta, ką žinos, mokės ir sugebės asmuo, baigęs šį modulį. Pateiktas mokymo planas, trumpai aprašyti reikalavimai mokymo bazei, reikalavimai mokymo personalui. Toliau išdėstytas mokymo turinys (dalykai su temomis teorinėms žinioms ir praktiniams įgūdžiams įgyti). Programa baigiasi baigiamuoju žinių ir mokėjimų tikrinimu bei vertinimu. Gale nurodomas literatūros sąrašas. Be modulio „Svečių aptarnavimas“ yra dar 4 moduliai: („Augalų priežiūra“, „Tekstilės gaminių priežiūra“, „Svečių priėmimas ir aptarnavimas“, „Aptarnavimas kambariuose“). 2005 m. patvirtintos „Apdailininko“ mokymo programos sudėtinės dalys: programos apibūdinimas; Apdailininko mokymo programos modulinė struktūra pateikta schematiškai iš eilės surašant 9 modulių pavadinimus (iš kurių vienas – konsultavimas), lentelėje (panašiai, kaip pirminio profesinio mokymo programų standartizuotoje dalyje) apibrėžtos veiklos sritys, kompetencijos, reikalingos veiklai atlikti ir kvalifikaciniai reikalavimai (suformuluoti kaip mokymo tikslai). Be mokymui reikalingų sąlygų, žinių ir gebėjimų baigiamojo vertinimo, pateiktos atskirų modulių programos su modulių tikslais ir kvalifikaciniais reikalavimais. Programos pabaigoje papildomai surašyta, ką Apdailininkas turi žinoti (71 punktas) ir ką turi gebėti (49) punktai. Tais pačiais metais patvirtintos „Mūrininko“ rengimo mokymo programos struktūra jau šiek tiek skiriasi (nėra schemos su išvardintais moduliais, kitaip išdėstytos veiklos sritys, atsiranda kompetencijos, vietoj kvalifikacinių reikalavimų formuluojami

mokymo tikslai). Atskiruose moduliuose pateiktos: modulių teorinio mokymo, modulių praktinio mokymo, vykdomo mokymo įstaigoje ir modulių praktinio mokymo, vykdomo įmonėje programos. Nelieta įgytų žinių ir gebėjimų sąrašo ir pan.

2007 m. gegužės 25 d. Socialinės apsaugos ir darbo ministrės įsakymu Nr. A1-140 buvo patvirtintas „Darbo rinkos profesinio mokymo tvarkos aprašas“, kuriame tiek mokymo programų struktūra, tiek struktūrinių dalių aprašymas priartintas prie pirminio profesinio mokymo programų rengimo reikalavimų. Šiame dokumente modulinio mokymo procesas taip pat nereglamentuojamas.

Nežiūrint į tai, kad visuose darbo rinkos mokymo programų rengimo etapuose trūksta sistemiškumo, nuoseklumo bei tam tikrų apsisprendimų, galima teigti, kad modulinių programų kūrimo darbo rinkos atstovai įgijo neabejotiną ir vertingą patirtį.

2.2. Profesinių mokymo įstaigų modulinės mokymo programos

Profesinių mokymo įstaigų modolinių mokymo programų atsiradimas buvo analizuojamas keliais etapais:

1. Pirmiausiai teko prisiminti „PHARE laikus“ ir konstatuoti, kad didelį indėlį į pirminio profesinio mokymo turinio atnaujinimą įnešė įvairios profesinio mokymo reformos programos. Viena iš jų – būtent 1998 m. prasidėjusi PHARE profesinio mokymo reformos programa, kurios metu ir pirminiame profesiniame mokyme buvo pabandyta atnaujinti studijų/mokymo turinį rengiant **modulines** programas. Šioje programoje dalyvavo atrinktos, kaip pilotinės, profesinio mokymo įstaigos (tuometinės aukštesniosios mokyklos, profesinės mokyklos ir darbo rinkos mokymo centrai). Projektų metu buvo parengtos 28 naujo tipo (modulinės) studijų/mokymo programos, iš jų – 12 trečiojo, 12 ketvirtojo profesinio išsilavinimo lygiams ir 4 – darbo rinkų mokymo centrams, apimančios šias ūkio šakas: elektronikos ir telekomunikacijų, grafikos, dizaino ir poligrafijos, statybos, medienos apdirbimo, verslo paslaugų, turizmo paslaugų, įskaitant viešbučius ir visuomeninį maitinimą, žemės ūkio ir maisto perdirbimo, transporto ir su juo susijusių paslaugų, sveikatos ir socialinės apsaugos.

Modulinių programų turinys buvo formuojamas, remiantis lankstumo, moduliškumo, savalaikės specializacijos, orientavimo į besimokantįjį, atitikties darbo rinkos poreikiams bei nuolatinės stebėsenos principais.

Ugdymo turinys buvo suskaidytas į modulius. Juose suformuluoti tikslai, uždaviniai ir mokymosi rezultatų įvertinimo kriterijai. Naujajame ugdymo turinyje buvo numatytos ir naujausios mokymo/mokymosi strategijos (dėmesio centre – besimokantysis ir įvairūs mokymo/mokymosi metodai) bei parengti naujo tipo aktyvaus mokymo ir mokymosi medžiagos rinkiniai. Atnaujintas specialiųjų ir specialybės dalykų turinys. Pvz., Kauno Statybininkų rengimo centras PHARE 1997-1999 Profesinio mokymo reformos programos metu parengė modulinę mokymo programą medienos apdirbimo srityje (kartu dalyvavo Taikomosios dailės mokykla, Aukštesnioji miškų mokykla ir Suomijos Lepavirtos amatų koledžas). Parengti 34 moduliai ir 13 mokymo ir mokymosi medžiagos paketų, išmokyti mokytojai ir vadovybė.

Programų rengėjams buvo organizuojami turiningi mokymai, buvo daug diskutuojama: ir dėl tos pačios profesinės grupės turinio suderinimo tarp skirtingų mokyklų, ir dėl glaudesnio bendradarbiavimo su darbdaviais, ir dėl naujų mokymo/si metodų ir t.t. Profesijos mokytojai piešė ir modeliavo įvairias schemas, kaip suskaidyti profesiją į atskiras savarankiškas dalis (modulius), kokia turi būti modulio struktūra,

kaip tuos modulius sudėti į vieną programą. Buvo daug gražių iniciatyvų tiek iš projektų vykdytojų, tiek iš dalyvių pusės, tačiau tenka apgailestauti, kad visa tai vyko daugiau teoriniame lygmenyje. Visiems trūko patirties, o didžiausias trūkumas, kad nebuvo rengiami nei modulines programas nei modulinio mokymo procesą reglamentuojantys dokumentai. Sudėtinga buvo galvoti apie tęstinumą ir tos programos, ypač atsiradus profesinio rengimo standartams, pamažu išnyko. Pvz., Kauno taikomosios dailės mokykla projekto metu buvo parengusi eksperimentinę „Baldžiaus“ modulinę mokymo programą. Po poros metų savo iniciatyva dar parengė „Interjero apipavidalintojo“ modulinę mokymo programą, tačiau negalėjo jos iki galo išbandyti, nes turėjo pertvarkyti pagal naujus reikalavimus.

2. Reaguodamos į sparčiai besikeičiančią darbo rinkoje situaciją, kuri profesiniam rengimui kelia vis naujų reikalavimų, profesinės mokyklos šį procesą sunkiai įsivaizdavo be mokyklos atsivėrimo veiklos pasauliui, mokytojų kvalifikacijos tobulinimo, naujų mokymosi metodų panaudojimo bei dar glaudesnių ryšių su socialiniais partneriais plėtojimo. Siekiant panaudoti naujas, giliomis žiniomis pagrįstas technologijas, teikti mokymo paslaugas šiuolaikinei visuomenei, atsirado poreikis įvairinti mokymo formas ir tobulinti mokymo kokybę. Jau nuo 2000 metų, siekdamos kelti profesinio mokymo prestižą, šias problemas profesinio mokymo įstaigos sprendžia aktyviai dalyvaudamos kaip partneriai ar pačios rengdamos ES paramos ir kitus projektus. Projektų metu ne tik kuria modernias mokymosi patalpas bei įsigyja naujų darbo priemonių, bet kartu tobulina mokymo kokybę, kurią sieja ir su programų turinio atnaujinimu. Ieškant patrauklesnių, modernesnių ir lankstesnių mokymo formų bei stebint kitų šalių patirtį, profesinio mokymo įstaigos priėjo išvados, kad daugelį šių problemų galima išspręsti įdiegus modulines programas. Todėl, nors teisinio pagrindo ir nebuvo – tokių programų yra parengta nemažai Vilniaus, Šiaulių, Kauno, Panevėžio, Alytaus, Marijampolės, Kaišiadorių, Utenos, Alantos ir kt. profesinio mokymo įstaigose. Visos projektų metu atsiradusios modulines mokymo programas dažniausiai vadinamos eksperimentinėmis, bet vykdomos ne moduliniu principu, o įprastine mokymo forma. Kaip pavyzdys pateikiamas kelių profesinio mokymo įstaigų įvairių projektų metu užfiksuotas (kada, kokio projekto metu ir kokioms kvalifikacijoms) esamų mokymo programų optimizavimo proceso aprašymas (tradicinių mokymo programų virsmas į eksperimentines modulines profesinio mokymo programas).

Marijampolės PRC 2003 m. kaip partneriai dalyvavo Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmų kartu su Vytauto Didžiojo universitetu, Tamperės koledžu, Bremeno universitetu ir jų vietiniais partneriais bei Flensburgo universitetu vykdytame Leonardo

da Vinčio projekte „Įsidarbinimo galimybių išplėtimas optimizuojant profesinio mokymo programas“, kurio metu buvo parengtas „Profesinio mokymo programų optimizavimo Gidas“. Šiame leidinyje trumpai aptariami du profesinio mokymo programų optimizavimo modeliai: mokymosi ir veiklos sritimis pagrįstas modelis, kuris yra populiarus Vokietijoje, ir mokymo programų optimizavimas papildant arba pakeičiant atskirais **mokymo moduliais**, kurių turinys ir mokymo metodika yra pritaikyti prie naujų veiklos pasaulio poreikių ir uždavinių.

Kad matytųsi, kaip vyko konkrečios profesijos skaidymas į modulius, kokie buvo atliekami metodiniai ir didaktiniai žingsniai, kaip suprantama modulinio mokymo programa, kokiais principais remiantis buvo kuriami moduliai, kokie pagrindiniai modulio bruožai, modulio ypatumų elementai ir pan., pateikiama dalis šių veiklos procesų aprašymo: *“Veiklos pasaulyje vyksta spartūs technologiniai ir organizaciniai pokyčiai. Tam, kad šie pokyčiai laiku atsispindėtų profesinio mokymo programose, jų optimizavimo procesas turi būti spartesnis, o metodai pasižymėti lankstumu ir pritaikomumu. Šiomis savybėmis pasižymi kitas profesinio mokymo programų optimizavimo modelis, pagrįstas programų papildymu ar pakeitimu įvairiais moduliais, sukurtais derinant prie kintančių veiklos pasaulio reikalavimų. Profesinio mokymo programų pritaikymas įsidarbinimo galimybėms didinti procesas apima mokymo perėjimą nuo formalių bendrųjų profesinės kvalifikacijos standartų ir mokymo dalykų prie lankstesnių modulinį veiklos modelių, atspindinčių darbo rinkos realijas. Utė Lauras-Ernstas, Margret Kunzmann ir Berndas Hoenė išskiria du profesinio mokymo programų skirstymo į modulius būdus: 1. Skirstymas į atskirus mokymo modulius, kai kiekvieno modulio mokinių mokymosi rezultatai vertinami atskirai. 2. Atskirų modulių sudėjimas į modulių junginį, kurio mokymosi rezultatai vertinimi bendrai. Profesiniam mokymui tobulinti būtent ir galima pasitelkti modulius, nes jų išskirtinė tobulinimo procesui svarbi savybė yra lankstumas. Modulių lankstumą užtikrina šie jo bruožai:*

- mokymo modulis yra savarankiškas profesinio mokymo vienetas;
- atskiram moduliui būdingi: tikslas, turinys, didaktiniai bei metodiniai mokymo būdai ir įvertinimas;
- modulis yra žymiai mažesnės apimties negu visa mokymo programa;
- modulis gali būti kelių mokymo programų sudedamąja dalimi.

Modulinės mokymo programos struktūra gali būti sudaroma remiantis veiklos proceso etapų klasifikacija. Šiuo atveju buvo pasinaudota jau minėta Bobo Mansfeldo pasiūlyta veiklos proceso etapų klasifikacija į linijines, ciklines veiklos procesų sekas, atskirų gaminių ir veiklos rezultatų išskyrimą, atskirų veiklos procesų ir metodų išskyrimą.

Pagrindinis dėmesys tobulinant automechanikų mokymo programas buvo sutelktas į veiklos ir mokymosi specifikacijų priartinimą prie realių veiklos pasaulio reikalavimų, programų lankstumą ir jų suteikiamas profesinio mobilumo bei tęstinio profesinio mokymo(-si) galimybes. Sudarant automechanikų mokymo modulių struktūrą buvo pasiremta linijine veiklos etapų seka. Skaidant automechanikų veiklą į modulius, remtasi automobilių sandaros principu. Tokį pasirinkimą nulėmė kelios priežastys:

- Automobilių diagnostikos, taisymo ir techninės priežiūros sektoriaus specifinė specializacija, kurios dalis pagrįsta skirstymo pagal automobilio sandarą principu.*
- Darbo rinkos ir automobilių servisų sektoriaus raidos ir paklausos specifika, kai autoserviso paslaugos, susijusios su įvairių automobilio mazgų diagnostika, taisymu ir technine priežiūra, turi skirtingą paklausą. Pvz., atlikta automechanikų veiklos sektoriaus analizė parodė, kad Lietuvoje didesnę paklausą turi važiuklės techninė priežiūra ir taisymas, taip pat kėbulo taisymas. Šie skirtumai savo ruožtu lemia ir veiklos sektoriaus diktuojamų darbo jėgos kvalifikacijos poreikių raidą. Tokiu būdu nustatyti modulių ypatumai apima tris pagrindinius elementus:*

- 1. Veiklos specifikacijas, veiklos procesų struktūrą ir veiklos uždavinių charakteristikas.*
- 2. Sudaroma kiekvieną veiklos specifikaciją atitinkanti mokymosi specifikacija, t. y., surašoma, kokia kompetencija reikalinga veiklos uždaviniams atlikti ir kokiose mokymosi srityse ji įgyjama.*
- 3. Vertinimo specifikacijos, kurios apibrėžia tam tikrą standartą, pagal kurią galima patikrinti, ar įgyta kompetencija tinkama.”*

Tokiu būdu, remiantis veiklos procesų aprašymu ir pagrindiniais modulio bruožais buvo išskaidyta automobilių mechaniko kvalifikacija ir atnaujintos automobilių mechaniko mokymo programos moduliniu principu ir sukurti Automobilių mechaniko profesinio mokymo moduliai: važiuklės diagnostikos, taisymo ir techninio aptarnavimo, transmisijos diagnostikos, taisymo ir techninio aptarnavimo ir variklio valdymo sistemos diagnostikos ir kt. Pagrindinės modulio sudėtinės dalys (modulio struktūra): modulio tikslai; tikslinė grupė; modulio rezultatai (gebėjimai); modulio turinys; atsiskaitymo forma; modulio apimtis.

2005-2008 m. Marijampolės PRC ES struktūrinių fondų subsidijuojamo projekto „Naujos specialybės - Kelių statybos ir priežiūros darbuotojo modulinės profesinio mokymo programos rengimas“, metu sukūrė modulinę programą, kurią sudaro 15 modulių. Moduliai yra panašios struktūros, kaip ir automobilių mechaniko, ir tapatinami su to paties projekto metu parengto profesinio rengimo standarto veiklos sritimis ir kompetencijomis.

2006 -2007 m. Marijampolės PRC vykdė dar vieną ES struktūrinių fondų subsidijuojamą projektą “Profesinio mokymo tobulinimas Marijampolės PRC”, kurio metu buvo atnaujinta metodinė medžiaga ir sukurti inovatyvių mokymo metodų ir formų moduliai.

Kaišiadorių technologijos ir verslo m-kla projekto “Mokymosi aplinkos modernizavimas ir mokymosi galimybių išplėtimas Kaišiadorių technologijos ir verslo mokykloje” metu sieks šių rezultatų: bus diegiamas naujas modulinis mokymas pagal maisto ruošimo, statybos ir informacinių technologijų koncentrus.

2008-2010 m. Vilniaus statybininkų rengimo centras, Alytaus profesinio rengimo centras, Šiaulių profesinio rengimo centras, Vilniaus technologijų ir dizaino kolegija bei užsienio mokymo įstaigų partneriai įgyvendino tarptautinį projektą “Europinio lygio statybininko apdailininko specialybės modulių mokymo programų ir mokymo kreditų sistemos pritaikymas Lietuvos ir kitose Europos šalių VET institucijose”. Vadovaujantis Škotijos VET institucijose sėkmingai taikomomis statybininko apdailininko specialybės modulinėmis mokymo programomis bei pasinaudojus kitų projekto partnerių šioje srityje sukaupta patirtimi, šio projekto dalyviai parengė europinio lygio (statybininko) apdailininko specialybės modulinės mokymo programas, naudodami tokią struktūrą: *titulinis lapas; bendrasis programos apibūdinimas (programos anotacija); programos paskirtis; programos bendroji apimtis kreditais; privalomų ir pasirenkamų modulių sąrašas*, kuriame nurodomas modulio pavadinimas, apimtis, jį sudarantys elementai; *rekomenduojama modulių mokymosi eilės tvarka; modulių ir jų vienetų aprašai; aiškinamasis terminų žodynelis*. (Beje, reikia pažymėti, kad aiškinamasis terminų žodynas aptiktas tik šioje struktūroje).

Konkrečiai „Apdailininko“ programą sudaro 10 modulių: bendras programos, modulių apibūdinimas; įvadas į statybos apdailininko profesiją; rankinis ir mechanizuotas tinkavimas; vertikalių ir horizontalių paviršių apdaila plytelėmis; dažymo darbai; apmušalų klijavimas; apdailos plokščių ir tiesinių apdailos elementų montavimo darbai; gipso kartono plokščių ir tiesinių apdailos elementų montavimo darbai; pastato apšiltinimas termoizoliacinėmis plokštėmis; įvadas į darbo rinką. Kartu parengė ir mokomosios metodinės medžiagos pavyzdžiais. Viską bandys pritaikyti Lietuvos bei kitų Europos šalių VET institucijose. Statybininko apdailininko mokymo moduliai grindžiami Europoje VET institucijų pripažintomis žiniomis, įgūdžiais bei kompetencijomis ir siejami su mokymo kreditais. Parengta metodinė mokojoji medžiaga, kaip pritaikyti Europos VET institucijose parengtą statybininko apdailininko modulinę mokymo programą (anglų ir lietuvių kalbomis). Parengti mokomosios

metodinės medžiagos pavyzdžiai (anglų ir lietuvių kalbomis). Ši modulinė mokymo programa kol kas taip pat vykdoma įprastine mokymo forma.

3. Sistemingiau į modulinio mokymo procesą bei modulines mokymo programas neabejotinai buvo pažvelgta, kai ŠMM ministro įsakymu tuometinio PPRC profesinio ugdymo skyriui buvo skirtos tikslinės lėšos parengti „Modulinio profesinio mokymo sistemos kūrimo“ modelį. Iš įvairių profesinio mokymo įstaigų į darbo grupes pakviesti profesijos mokytojai-praktikai ir metodikų žinovai parengė „Modulio struktūros aprašą“ (ministro patvirtintą 2008(9) m. rugpjūčio 31 d.), sukūrė „Modulinių profesinio mokymo programų rengimo metodines rekomendacijas“. Šiuose dokumentuose pateikta ne tik modulio ir modulinės programos struktūra, bet ir išsamiai aprašytas modulinio mokymo procesas. Taip pat sukurtos 7 eksperimentinės modulinės profesinio mokymo programos tam tikruose pasirinktuose ūkio sektoriuose, pvz., statybos, maisto gamybos, administravimo, paslaugų ir kt.

Analizei pasirinkta viena iš 7 parengtų – „Apdailininko“ modulinė profesinio mokymo programa. Ją sudaro tokios struktūrinės dalys: 1. Programos paskirtis; 2. Bendrieji gebėjimai; 3. Programos apimtis; 4. Priėmimo mokytis reikalavimai; 5. Programos šaltiniai (remtasi 2004 m. patvirtintu profesinio rengimo standartu); 6. Privalomų ir pasirenkamų modulių sąrašas; 7. Rekomenduojama modulių mokymosi eilės tvarka (pateikta atitinkama schema). Toliau programoje eina modulių ir modulių elementų aprašymas. Modulių aprašymo lentelėje išskirtos (Modulio?) struktūrinės dalys: mokymo užduotis, užduoties aprašymas, užduoties atlikimui reikalingos žinios ir bendrieji gebėjimai, užduoties atlikimo išteklių bei mokymo užduoties atlikimo kriterijai. Pateiktos ir modulių mokymo(si) pasiekimų vertinimo gairės. Šiuo metu šios programos vykdomos įprastine mokymo forma, nes nėra jų vykdymą reglamentuojančių teisinių dokumentų. *Taigi jas išbandyti mokymo įstaigos neturi galimybių.*

4. Atskirai galima apibūdinti Kauno PVDRC patirtį modulių programų rengimo ir vykdymo srityje. Tai vienintelė profesinio mokymo įstaiga, teigianti, kad bando organizuoti modulinio mokymo procesą ir jo metu vykdo nemažai savo jėgomis modulinio principu parengtų mokymo programų. Modulinės mokymo programos parengtos verslo, socialinės gerovės ir grožio sektorių kvalifikacijoms. Modulio struktūra iš esmės nenukrypsta nuo kitų mokymo įstaigų parengtų modulių programų pagrindinių parametrų, bet skiriasi pati turinio pateikimo filosofija...

3. PROFESINIŲ MOKYMO ĮSTAIGŲ, ĮVAIRIŲ PROJEKTŲ METU PARENGUSIŲ MODULINĖS MOKYMO PROGRAMAS, ATSTOVŲ ATSLIEPIMAI

Pokalbiui buvo pasirinkta 10 profesinio mokymo įstaigų, kuriose anksčiau ar vėliau yra parengtos modulinės mokymo programos.

Kalbant su profesinio mokymo įstaigų atstovais, teko truputį nusivilti, nes konkrečių vertinimų ar vertingų arsliepimų apie modulinės programos ir modulinio mokymo procesą nesulaukta dėl visiškai objektyvių priežasčių: nors ir parengtos modulinės programos, bet dėl teisinių dokumentų nebuvimo, jos ir anksčiau ir dabar vykdomos įprasta mokymo forma. Taigi nėra ir patirties šiuo klausimu.

Tačiau analizuojant apklaustųjų pastebėjimus, reikia pažymėti, kad mokymo įstaigose neabejotinai atsirado kita labai svarbi patirtis – būtent, mokymo programų turinio modernizavimo srityje. Atsirado ir suvokimas, kad patį mokymą galima organizuoti lanksčiau ir įdomiau. Tiek mokymo įstaigų vadovai tiek profesijos mokytojai įgijo reikiamų žinių, kaip rengti modulinės programos, taigi nebūtų sudėtinga ir esamas programos pertvarkyti naujoviškai.

Gal būtų sudėtingiau pereiti prie paties modulinio mokymo proceso organizavimo ir vykdymo. Šiuo klausimu nuomonės išsiskyrė, nes fragmentiški kai kurių mokymo įstaigų pabandymai mokyti modulinio principu leido daryti išvadas, kad norint išvengti kilusių problemų (tvarkaraščių, mokymo grafikų, mobilių grupių sudarymo, mokinių ir mokytojų motyvacijos ir mokymosi kitaip dirbti) padėtų sukurtas ir įdiegtas veiksmingas modulinio mokymo mechanizmas (modelis) ir visoje šalyje veikianti vieninga modulinio mokymo sistema. Tačiau visi be išimties pritaria, kad profesijos mokytojams reikėtų įgyti naujas, dirbti su modulinėmis programomis būtinas kompetencijas, be kurių būtų sunku įsilieti į modulinio mokymo procesą.

Surinktos įvairios informacijos apie modulinio mokymo patirtį Lietuvoje analizė parodė, kad Lietuvoje yra padaryta modulinio mokymo rengimo pradžia, įgyta didesnė ar mažesnė tokių mokymo programų rengimo patirtis. Visgi tenka apgailestauti, kad dėl teisinių dokumentų tokias programas vykdyti nebuvimo, jų ir išbandyti nebuvo sąlygų. Viskas vyko daugiau ar mažiau fragmentiškai. Taigi galima teigti, kad realios modulinio mokymo patirties nėra, kaip nėra ir vieningos modulinio mokymo sampratos. Tuomet logiška, kad nėra ir vieningų kriterijų, ar sutarimo, kaip tą patirtį ar sampratą reikėtų vertinti. Dėl šios priežasties, ataskaitoje nebuvo atskirai analizuota, ar šios įvairiais

laikotarpiais ir būdais atsiradusios modulinės mokymo programos parengtos paisant modulinio mokymo principų, kuri iš jų modulio struktūra ar modulinė mokymo programa atitinka didaktinius reikalavimus, ir kurios mokymo įstaigos buvo arčiausiai modulinio mokymo proceso. (Reikalingas atskiras tyrimas ar analizė).

4. IŠVADOS

Tiek Lietuvos tiek Europos sąjungos teisiniuose dokumentuose, tiek Lietuvoje egzistuojančiuose įvairiuose informacijos šaltiniuose pabrėžiamas modulinio profesinio mokymo patrauklumas ir lankstumas. Europos dokumentuose skatinama organizuoti ir įdiegti modulinį profesinį mokymą, pagrįstą kreditų sistema.

Lietuvos teisiniuose dokumentuose nebuvo užfiksuota modulinio mokymo pradžia, todėl nutrūko pirmųjų modulinio mokymo programų rengimo tęstinumas. Šiandien taip pat nėra sistemingo ir aiškaus modulinio mokymo apibrėžimo, modulinis mokymas neatsispindi dokumentuose kaip modulinio mokymo sistemos elementas. Modulinio mokymo organizavimas reglamentuojamas tik suaugusiųjų mokyme. Nesukurta modulinio mokymo koncepcija.

Įvairiuose Lietuvos šaltiniuose plačiai diskutuojama apie modulinio mokymo ir mokymosi svarbą, apibūdinama modulinio mokymo sistema, modulio sąvoka, modulio struktūra, tačiau pasigendama sukurtų modulinio mokymo mokslinių metodologijų, praktinės patirties apibendrinimų, aiškių ir konstruktyvių rekomendacijų, kaip tą sistemą įgyvendinti, tyrimo išvadų apie tai, kokie teigiami ir neigiami aspektai gali atsirasti, įdiegus modulines mokymo programas ir pan.

Visuose švietimo lygiuose yra modulinio mokymo ir mokymosi elementų, bet skiriasi modulio, modulinės programos bei modulinio mokymo proceso samprata.

Bendrojo lavinimo įstaigose modulinio mokymo samprata ir organizavimas siejamas su profiliniu mokymu.

Tiek pirmosios, tiek ir vėlesnės darbo rinkos modulinės mokymo programos yra artimos šių dienų modulinės mokymo programos sampratai, tačiau mokymo modulinio principu patirtis menka, nes nebuvo ir nėra aiškaus modulinio mokymo mechanizmo ir modulinio mokymo procesą reglamentuojančių dokumentų. Šiuo metu vykdomos mokymo programos parengtos, remiantis 2007 m. gegužės 25 d. Nr. A1-140 Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu patvirtintu darbo rinkos mokymo programų tvarkos aprašu. Naujame tvarkos apraše programų rengimo reikalavimai priartinti prie pirminio profesinio mokymo programų rengimo reikalavimų.

Pirminiame profesiniame mokyme įvairių projektų metu yra parengtų (instituciniame lygmenyje), bet neįteisintų eksperimentinių modulinio mokymo programų. Jos vykdomos įprasta mokymo forma, nes trūkstant teisinių, reglamentuojančių modulinio mokymą, dokumentų, aiškaus ir vieningo susitarimo dėl

modulinės programos, modulio struktūros, modulinio mokymo procesas nevyksta ir nėra galimybių tokias programas išbandyti.

Iš dalies modulinio principu organizuojamas suaugusiųjų mokymas.

Profesinio mokymo įstaigų, parengusių įvairiuose projektuose modulinės mokymo programas, atstovai teigia, kad yra modulinio mokymo šalininkai, ir įsitikinę, kad profesinis modulinis mokymas pagerintų mokymo kokybę, išspręstų daugelį dabar egzistuojančių lankstumo, perimamumo, suderinamumo įvairiuose švietimo lygiuose ir patrauklumo problemas bei padidintų profesinio mokymo prestižą. Esamos mokymo programas, jų manymu, pertvarkyti į modulinės nebūtų sudėtinga, nes jau yra atsiradusi patirtis. Gal kiek sudėtingiau būtų pereiti prie paties modulinio mokymo proceso. Profesijos mokytojams reikėtų atitinkamų naujų kompetencijų, kad galėtų veiksmingai taikyti modulinio mokymo modelį.

Aukštojo mokymo įstaigose iki šiol modulio sąvoka dažniausiai buvo tapatinama su studijų dalyku. Šiuo metu diskutuojama, rengiamos modulinio mokymo koncepcijos, eksperimentinės studijų programos ir ateityje žadama pereiti prie lankstesnės ir patrauklesnės modulinio mokymo formos.

Apibendrinant, galima teigti, kad **Lietuvoje, nors ir nedidelė, bet yra modulių programų rengimo patirtis, tačiau nėra modulinio mokymo koncepcijos, nesukurtas modulinio mokymo mechanizmas. Nors modulio struktūros pagrindiniai parametrai iš esmės nesiskiria, bet skirtinga visuose švietimo lygiuose modulinio mokymo samprata, trūksta teisinių modulinio mokymo procesą apibrėžiančių ir reglamentuojančių dokumentų.**

5. PRIEDAI

Priedas Nr.1. Modulio ir modulinio mokymo sąvokų bei sampratų santrauka

Švietimo teisiniuose dokumentuose:

Švietimo programos modulis - tai iš anksto apibrėžta savarankiška švietimo programos dalis.

Profesinio mokymo programos modulis – tai iš anksto apibrėžta savarankiška profesinio mokymo programos dalis.

Modulis – savarankiška suaugusiųjų pradinio, suaugusiųjų pagrindinio ar suaugusiųjų vidurinio ugdymo programos ar dalyko programos dalis.

Modulis – dėstomojo dalyko programos dalis, skirta suteikti besimokančiajam apibrėžto lygio ir masto žinių ir gebėjimų.

Modulis (programos dalis) – tai pradinio, pagrindinio, vidurinio, suaugusiųjų pradinio, suaugusiųjų pagrindinio, suaugusiųjų vidurinio ugdymo programų dalis, apimanti vieną ar kelis šių programų dalykus arba atskiro dalyko dalį.

Modulio programa – tai iš anksto apibrėžta, savarankiška, ne mažesnė, kaip 17 val. apimties privalomojo mokomojo dalyko programos dalis

Kituose šaltiniuose:

Modulinis mokymas - mokymo procesas, kurio turinys susideda iš savarankišku, vienas su kitu derančių modulių.

Modulinis mokymas - mokymo metodas, kurį realizuojant taikoma ir savarankiško mokymosi priemonė – **modulis** – leidžiantis mokomąją medžiagą pateikti baigtinėmis porcijomis ir besimokančiajam pasirinkti jos įsisavinimo būdus bei tempą.

Modulinis mokymas organizuojamas pagal Modulinio mokymosi organizavimo tvarką. Mokyklos, mokymo centrai ar klasės sudaro sąlygas mokytis atskirų ugdymo programos ar dalykų modulių ir mokymosi kursą išėiti per trumpesnę laiką. Modulinėse klasėse mokiniai siekia įgyti pageidaujamą tam tikro dalyko išsilavinimą ar pagilinti jo žinias. Besimokančiajam sudaromos sąlygos dalyvauti kuriant savo mokymosi planą. Švietimo ir mokslo ministerija reglamentuoja atskirų disciplinų ir jų modulių visumą, sudarančią kiekvieno išsilavinimo lygio mokyklos kursą.

Modulinis mokymas – tai toks mokymas, kurį sudaro santykinai autonomiškai didaktinių tikslų sistema, ją realizuojanti mokomoji informacija, mokymosi veiklos

programa, metodiniai nurodymai (instrukcija) ir išmokimo (įsisavinimo) tikrinimo kriterijai (technologija). Pabrėžiamas savarankiškas moksleivių mokymasis, jų atsakomybė už šio mokymosi rezultatus. Pedago funkcijos - diagnostika, konsultavimas, mokymosi sąlygų sudarymas, teigiamos motyvacijos skatinimas. Moduliai įsisavinami moksleiviams priimtiniu tempu, jiems patogiu laiku, ne tik mokykloje, bet ir kitose vietose. Moksleivis turi teisę pasirinkti jam tinkamiausią mokymosi priemonę bei metodą. Šiam mokymui būdingas struktūrinio principas (modulinė programa realizuojama kompleksiškai), dinamiškumas (modulinė programa turi maksimaliai patenkinti nuolat besikeičiančius visuomenės ir mokinių tėvų poreikius), operacinis universalumas (pagrindiniai mokymo turimo komponentai turi būti pateikti ir įsisavinti taip, kad jie būtų tolesnės praktinės ir pažinimo veiklos instrumentas), metodinio konsultavimo (modulio struktūroje turi būti pakankamai nurodymų, kaip mokyti ir kaip mokytis), perspektyva (moksleiviai turi gerai suvokti mokymosi perspektyvas), individualizavimas (turi būti maksimaliai patenkinti moksleivių individualūs poreikiai ir atsižvelgiama į jų mokymosi galimybes). Moduliniam mokymui realizuoti sudaromos modulinės programos, susidedančios iš pavienių modulių. Modulio pagrindas - struktūruotas mokomosios informacijos pateikimas ir veiklos funkcijų, veiksmų atskleidimas. Modulinės programos struktūra leidžia pasiekti integruotus kompleksiškus tikslus. koncepcija išspręs šių laikų mokyklos problemas. Modulinės programos sudarymas, rengimas reikalauja dalykinės bei pedagoginės kompetencijos. Tai daug darbo ir neretai kelių specialistų pastangų reikalaujantis dalykas.

Modulinis mokymas kaip mokomosios informacijos organizavimo idėja – informacija pateikiama moduliais (tam tikromis porcijomis), visiškai atitinkančiais užsibrėžtą mokymo/si tikslą.

Modulinis mokymas kaip metodas – nurodomos informacijos įsisavinimo kelias, būdai, kuriuos pagal informacijos pobūdį, savo galimybes ir poreikius gali pasirinkti besimokantysis.

Modulinis mokymas kaip priemonė – naudojama spausdinta mokymo priemonė arba kompiuterinė programa – modulis.

Modulinis mokymas kaip forma – sudaromos autonominės studentų grupės, su kuriomis dirba optimalus kiekis dėstytojų.

Modulinis mokymas kaip didaktinė sistema – sujungiami tikslai ir juos atitinkančios mokymo ir mokymosi veiklos formos bei metodai. Taip pat – dėstytojas-pedagogas ir studentas-ugdytinis.

Mokymas moduliais leidžia mokyti diferencijuotai ir individualizuotai, atsižvelgiant į mokinių pasirengimą, poreikius, gebėjimus ir polinkius

Modulinio mokymo principai: turinio struktūrizavimas į savarankiškus elementus; dinamiškumas; lankstumas; veiklos metodas; suvokta perspektyva; įvairiapusiškas metodinis konsultavimas; paritetiškumas.

MODULINĖS PROGRAMOS samprata:

Programos turinio aprašymas. Aprašyta, koku principu, kokiais dokumentais remiantis sudaryta modulinė programa, kokie moduliai (pvz., bendrieji, privalomieji ir pasirenkamieji), modulių mokymosi seka (savarankiški, nepriklausomi vienas nuo kito, ar tarpusavyje susiję ir nebaigus vieno, negalima mokytis kitų...), trukmė (atskiriems moduliams ir visai kvalifikacijai įgyti), vertinimo sistema (pvz., kiekvieno modulio pabaigoje vyksta pasiekimų vertinimas ir įteikiamas pažymėjimas apie įgytas kompetencijas...tik išėjus visus modulius galima gauti visos kvalifikacijos pažymėjimą, vertinimo būdai: diagnostinis, kaupiamasis, baigiamasis (kvalifikacinis) viso modulio ar jo dalies), stojimo reikalavimai, reikalingi materialieji išteklių (praktinė bazė, mokymo medžiaga ir priemonės...), darbo vietos, karjeros galimybės ir t. **Moduliai gali būti: dalyko minimumo, išlyginamieji moduliai, dalyko branduolio, ikiprofesiniai, kvalifikacijos dalies ir kt.**

Modulio programos turinys derinamas su besimokančiųjų mokinių poreikiais, galimybėmis ir mokymosi stiliais; orientuojamasi į mokinių praktinę veiklą, teorinių žinių siejimą su praktiniu taikymu, nuoseklų mokymąsi iš patirties ir pan.

Priedas Nr.2. Modulio struktūrų palyginimas

PHARE	Projektiniai-eksperimentiniai	Darbo rinkos	Bendrojo lavinimo	Jaunimo ir suaugusiųjų mokymo	Aukštojo mokslo
<p>Modulio sudėtinės dalys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Titulinis lapas 2. Įvadas dėstytojui, studentui 3. Tikslas 4. Mokymosi uždaviniai 5. Rezultatai 6. Vertinimas 7. Tarpdalykinės temos/bendrieji įgūdžiai 8. Turinys 9. Patarimai mokymo ir mokymosi strategijai. 10. Patariamieji ištekčiai 11. Stebėjimas ir įvertinimas 12. Duomenų bazė 	<p>Modulio struktūra: (<i>Marijampolės PRC</i>)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Modulio tikslai 2. Tikslinė grupė 3. Modulio rezultatai (gebėjimai) 4. Modulio turinys 5. Atsiskaitymo forma 6. Modulio apimtis <p>Modulio aprašas: (<i>S.Žilionio metodinėse rekomendacijose</i>)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Modulio pavadinimas 2. Modulio anotacija (įgyjamų kompetencijų sąrašas) 3. Mokymo elementų aprašai 4. Modulio mokymosi pasiekimų vertinimo gairės 5. Reikalavimai modulio mokytojams <p>(<i>Europinis lygmuo</i>)</p> <p>Modulinės programos struktūra</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Titulinis lapas: <i>Bendrasis programos apibūdinimas (programos anotacija); Programos paskirtis; Programos bendroji apimtis kreditais;</i> 	<p>Modulio struktūrinės dalys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Titulinis lapas 2. Modulio anotacija (paskirtis, trukmė, tikslas) 3. Kvalifikaciniai reikalavimai (kompetencija: žinios ir gebėjimai) 3. Mokymo planas 4. Mokymo vykdymo sąlygos 5. Detalus mokymo turinys 6. Reikalavimai baigiamajam žinių tikrinimui <p>P.S. <i>Tik šitame dokumente buvo apibrėžta modulio struktūra</i></p>	<p>Modulio struktūra:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tikslas 2. Kompetencijos (mokymosi pasiekimai) 3. Mokymosi uždaviniai 4. Mokymosi veiklų grįžtamojo ryšio organizavimas 5. Vertinimas. 	<p>Modulio programos struktūra:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Paskirtis. 2. Trukmė. 3. Tikslai ir uždaviniai. 4. Turinys: <i>-mokymosi uždaviniai</i> <i>-tematika</i> <i>-mokymo veiklos pasiekimai.</i> <i>-vertinimai.</i> 5. Vertinimas 6. Mokymosi priemonės ir kita didaktinė medžiaga 	<p>Modulio struktūra: (projektas)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Informacija apie modulį (Nurodoma modulio apraše). 2. Mokomoji medžiaga (sąlytinė, rašytinė informacija, užduotys, mokomosios priemonės). 3. Mokymosi veiksmas (kontaktinis darbas ir savarankiškas mokymasis). 4. Pagalba mokymuisi (vadovavimas ir konsultavimas, metodiniai nurodymai). 5. Kontrolė ir vertinimas (grįžtamasis ryšys). <p>Modulio aprašas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Modulio administravimo informacija (<i>modulio kodas, pavadinimas, modulio koordinatorius ir kiti dėstytojai, modulio apimtis kreditais, registracijos sąlygos, modulio lygmuo, reikalavimai klausytojui, trukmė, kontaktinio ir savarankiško darbo apimtis valandomis ir kt.</i>) 2. Modulio didaktinė

PHARE	Projektiniai-eksperimentiniai	Darbo rinkos	Bendrojo lavinimo	Jaunimo ir suaugusiųjų mokymo	Aukštojo mokslo
	<p><i>Privalomų ir pasirenkamų modulių sąrašas, kuriame nurodomas modulio pavadinimas, apimtis, jį sudarantys elementai; Rekomenduojama modulių mokymosi eilės tvarka; Modulių ir jų vienetų aprašai; Aiškinamasis terminų žodynelis.</i></p> <p>Modulio aprašo struktūra:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Modulio pavadinimas 2. Modulio anotacija (trumpas aprašymas) 3. Modulio apimtis kreditais. 4. Modulio mokymosi pasiekimų vertinimo kriterijai 5. Bendrieji gebėjimai 6. Modulio elementų aprašymas. 7. Rekomendacijos (patarimai) modulio turinio įgyvendinimui. 8. Rekomendacijos (patarimai) kompetencijos, įgyjamos baigus modulio programą, vertinimui. 9. Metodinė modulio įgyvendinimo medžiaga 				<p>informacija (<i>modulio tikslai, numatomi studijų rezultatai, studijų metodai, studijų turinys (anotacija ir temos), vertinimo metodai, galutinio vertinimo sandara, vertinimo kriterijai, literatūros sąrašas</i>)</p>

Priedas Nr.3. Profesinio mokymo įstaigų, įvairių projektų metu parengusių modulinės mokymo programos, atstovų apklausos apibendrinti rezultatai

Klausimas	Mokykla: _10 profesinio mokymo įstaigų Atstovas: _Direktorius, direktoriaus pavaduotojas ugdymui
1. Kokiai kvalifikacijai parengtos eksperimentinės modulinės mokymo programos?	1998 m. Phare profesinio mokymo reformos programos metu buvo parengtos „Baldžiaus“, „Automobilių mechaniko“, „Sekretoriaus“ ir kt. eksperimentinės modulinės profesinio mokymo programos. Nuo 2000 m. savo iniciatyva kai kurios mokyklos dar bandė tęsti tokią praktiką, t.y. bandė rengti modulinės programos ir kitoms kvalifikacijoms. Pvz., Kauno taikomosios dailės m-kla, naudodamasi „Baldžiaus“ programos rengimo patirtimi parengė „Interjero apipavidalintojo“ modulinę mokymo programą IV pakopai.
2. Ar buvo taikomas specialus toms programoms modulinio mokymo procesas?	Parengtas eksperimentines modulinės programos modulinio mokymo principu išbandė ne visos pilotinės mokyklos, arba išbandė tik iš dalies ir tik iki tol, kol išėjo pirmieji profesinių mokymo programų rengimo reikavimai pagal patvirtintus profesinio rengimo standartus. (Baigiamieji egzaminai ir kiti formalumai vyko įprastine forma, nes nebuvo jokio teisinio dokumento apie modulinį mokymą.). Nuo pirmo kurso iki baigimo modulinio mokymo „ratas neapsisuko“.
3. Jeigu taip, tai kokie privalumai ir kokie trūkumai?	Pagerėjo mokymo kokybę, nes programos savitumas įpareigojo ir mokytojus ir mokinius atsakingai žiūrėti į mokymo procesą. Programą sudarė atskiri integruoti kompetencijų pagrindu parengti moduliai. Po kiekvieno modulio vyko atsiskaitymas. Trūkumas – nevienoda sistema: mokymo proceso organizavimo suderinimas su įprastine mokymo forma. Sunku būtų suderinti mokymo grafiką ir pamokų tvarkaraštį III pakopai.
4. Kokie profesijos mokytojų ir besimokančiųjų atsiliepimai?	Bandžiusiųjų mokyti modulinio principu išvada: iš pradžių priešinosi ir mokytojai ir ypač mokiniai, nes neįprasta mokymo forma, greitas tempas, besikeičiantis mokymo grafikas, atsiskaitymas etapais po kiekvieno modulio, savarankiškumas ir atsakomybė abi puses įpareigojo ir gąsdino. Kai įprato – labai patiko. Ne visos pilotinės mokyklos išbandė, arba išbandė tik iš dalies.
5. Ar buvo sudėtinga rengti modulinę mokymo programą?	Sudėtinga nebuvo, nes turėjo patirties: Phare projektuose; rengiant profesinio rengimo standartus; rengiant ir atnaujinant tradicines programas, rėmėsi partnerių patirtimi.
6. Ar būtų sudėtinga pertvarkyti dabar esančias mokymo programas į modulinės?	Ne.
7. Ar visoms kvalifikacijoms tinka modulinis mokymas?	Netyrinėjo ir neturi nuomonės.
8. Ką siūlytų ateičiai?	Visi apklaustieji be išimties yra modulinio mokymo šalininkai. Nori kuo daugiau pokyčių ir naujovių organizuojant mokymo procesą. Siūlymai: būtina reikalinga vieninga sistema, atskirų modulių įvertinimas turi baigtis pažymėjimu, turi būti suderintas perėjimas į kitus lygmenis. Turi būti dermė su ES kreditų sistema.